

Estudi Tipològic de les cases construïdes a Olot, durant l'expansió del segle XVIII.

Joan Sala i Plana

PANORAMA HISTÒRIC DE CATALUNYA EN EL SEGLE XVIII

Catalunya, i en general tota la península, en el segle XVIII, coincidint amb el canvi dinàstic, experimentà una forta embranzida a tots nivells, i per tant es va donar en el terreny demogràfic i en el constructiu, evidentment relacionats. Els motius d'aquest auge són diversos i no van influir homogèniament per tot el territori, si bé se'n podrien apuntar dos que en certa manera destaquen per sobre dels altres:

- alleugeriment de la mortalitat produïda per les pestes cícliques i
- baixos preus del blat que condicionaven els baixos preus del pa, aleshores aliment bàsic en les dietes quotidianes.

Per altra banda, en el camp de la demografia s'ha de remarcar l'inici de censos periòdics, si bé irregulars i no massa fiables — ja que a vegades, segons interpretacions, a un mateix nucli se li pot atribuir una xifra de població o una altra molt diferent—. De totes maneres, aquesta periodicitat censual és un fet modern i remarcable.

Així, per exemple, en el cens de 1717 - 1718, Olot tenia una població de 2.627 ànimes, mentre que en el cens de 1787 - 1788, la població havia crescut extraordinàriament —cal tenir sempre present que ens estem movent dins el règim demogràfic pre-industrial—, recomtant-se ja 9.146 ànimes, la qual cosa converteix la vila en una de les capdavanteres pel que fa al creixement del mogràfic, i també quant a xifra absoluta d'habitants, dins el context català; assolint el nivell de cinquena població més gran del Principat.

Per tant, cal reafirmar que, malgrat la mala llegenda que ha tingut el segle XVIII a Catalunya, sobretot a causa dels fets polítics que hi esdevingueren, el cert és que en el camp demogràfic, econòmic i en tots els que s'hi relacionen, és un segle d'un relatiu esplendor.

Sabem que en la dècada de 1760, a Catalunya es produeix una superpoblació —evidentment relativa— que fa que uns milers de catalans s'estableixin a Amèrica —sense cap mena de dubte en franca minoria respecte als procedents d'altres regions peninsulars—, és el moment que Fr. Ginebra Serra i els Franciscans mallorquins fan la seva tasca evangelitzadora i repobladora a Califòrnia; es coneixen també els regiments de voluntaris de Catalunya a les ordres del governador Gaspar de Portolà; les companyies Comercials i Marítimes de Barcelona comencen a implantar-s'hi; hi ha l'expansió dels Caputxins catalans,...

Però els catalans s'expandiran no sols per Amèrica, sinó també per Castella, sobretot com a comerciants, i està també documentada la seva participació en la colonització de Sierra Morena, al costat dels alemanys.

Tot aquest preàmbul ens ha de servir per a deduir que si els catalans deixaven el seu territori per instal·lar llurs negocis a d'altres bandes, no ha d'ésser temerari pensar que també dins Catalunya es donava un procés de creixement urbà en la gran majoria de poblacions d'una certa envergadura, tant si estaven situades a la costa i es beneficiaven del tràfic marítim, com si estaven situades a l'interior, ja que es produïa una enorme expansió de l'agricultura i els tallers pre-industrials.

OLOT AL SEGLE XVIII

A Olot està perfectament documentada la seva evolució industrial, la qual explica el creixement demogràfic i urbà: hi havia mà d'obra sobrera del camp, com a conseqüència d'una incipient mecanització; hi havia també capital, així mateix de procedència agrícola, els quals fets, combinats, faran que la gent

s'instal·li a la vila, es fomenti la indústria i, per tant, Olot s'haurà d'engrandir (1).

En part, el creixement industrial està relacionat amb la fabricació de les indianes. En el segle XVIII a Europa creix la demanda de teles pintades d'Índia i altres països orientals, però les lleis proteccionistes varen anar prohibint les importacions, i així aparegueren les manufactures d'indianes europees, primer a França i després a la resta.

De manera que Olot, que abans de la Guerra de Successió havia estat descrita per l'historiador Aparici com "una contínua fatiga de mitges" (2), de la dècada dels 80, aquest autor ens diu que la seva indústria havia evolucionat cap a una diversificació, de la següent manera:

- 3 fàbriques de sabó,
- 3 d'alforges,
- 16 blanqueries,
- 1 fàbrica de tisoires,
- 1 d'instruments de música,
- 600 telers rodons de fer mitges,
- 145 fabricants de draps,
- 6 mestres de fer llits, amb una exportació anual superior a les 300 unitats,
- 1 fàbrica de botons,
- 2 claveteries,

(1) Ardit, Manuel, Balcells, Albert; Sales, Núria. "Història dels Països Catalans. De 1714 a 1975". Edhasa. Barcelona 1980.

Bolós, Maria de "La comarca de Olot. Estudio de geografía regional". Publicación n.º 24 del Departamento de Geografía. Universidad de Barcelona. 1977.

Jordà i Güell, Ricard. "Vida Olotina en el salt a l'època moderna" Episodis de l'Història. Dalmau edit. Barcelona 1978.

Vilar, Pierre. "Catalunya dins l'Espanya moderna". Volum tercer Edicions 62. Barcelona 1975.

(2) Ardit, Manuel i altres. Obra citada anteriorment. Pàgina 68.

4 fàbriques de telers,
1 d'agulles de teler, i
1 fàbrica d'indianes.

Aquest creixement econòmic, juntament amb el demogràfic que ja hem esmentat abans, farà que la ciutat hagi de créixer. De primer, fins a mitjan segle, aquest creixement serà lent i es construïran pocs habitatges, si bé es nota certa empenta en l'embelliment de la ciutat sota la iniciativa edilícia, realitzant-se diverses fonts públiques, totes dins l'estil barroc. Paral·lelament s'amplia l'església de Nostra Dona del Tura —l'antiga Santa Maria de les cròniques medievals—, dins el mateix estil citat.

Però en la segona meitat del segle, sense deixar-se la construcció d'edificis i obres oficials i religioses, coneixem ja importants projectes urbanístics d'edificació de nombrosos habitatges (300) (1), i d'ampliació del perímetre urbà cap a l'est i cap al sud, trencant l'emplaçament tradicional a redós del Montsacopa. També hi havia el projecte de millorar els accessos per carretera, necessaris a causa de l'expansió fabril. Amb tot, només es varen portar a terme una mínima part d'aquests projectes, a causa de l'oposició de les oligarquies perjudicades pel remodelament que es pretenia.

Al mateix temps que creix la ciutat respecte al nombre d'habitatges, en l'aspecte d'embelliment cal remarcar la construcció de l'església de Sant Esteve, que ja no queda en una posició perifèrica sinó que s'està conformant com a centre de la vila que creix; un nou projecte de modificacions en el Temple del Tura, obra de Joan Carles Panyó; i la construcció de l'Hospici, dissenyat per Ventura Rodríguez, i destinat a Beneficència i també a allotjar l'Escola de Dibuix, inaugurada el 1783.

El segle XVIII és el segle de la monumentalitat olotina, ja que al costat dels edificis religiosos i les fonts públiques, en els grans casals, com els dels Bolòs, Trinxeria, Sola-Morales, entre

(1) Solà-Morales, J.M. de. "Un projecte urbanístic del segle XVIII" La Garrotxa, n.º 1.758. Any 1973.

altres, shi fan obres de molta envergadura, i en l'estil de l'època es decoren els seus interiors.

El centre urbà, que figura dibuixant en el plànol n.º 1, es modifica quasi per complet. Fent un recorregut pels carrers que el Dr. Joaquim Danés dona com a construïts el 1742, veiem que en molts edificis hi ha modificacions de finals del mateix segle.

També es configura, com es veu en aquest plànol, nous barris, en aquells moments perifèrics respecte del nucli urbà.

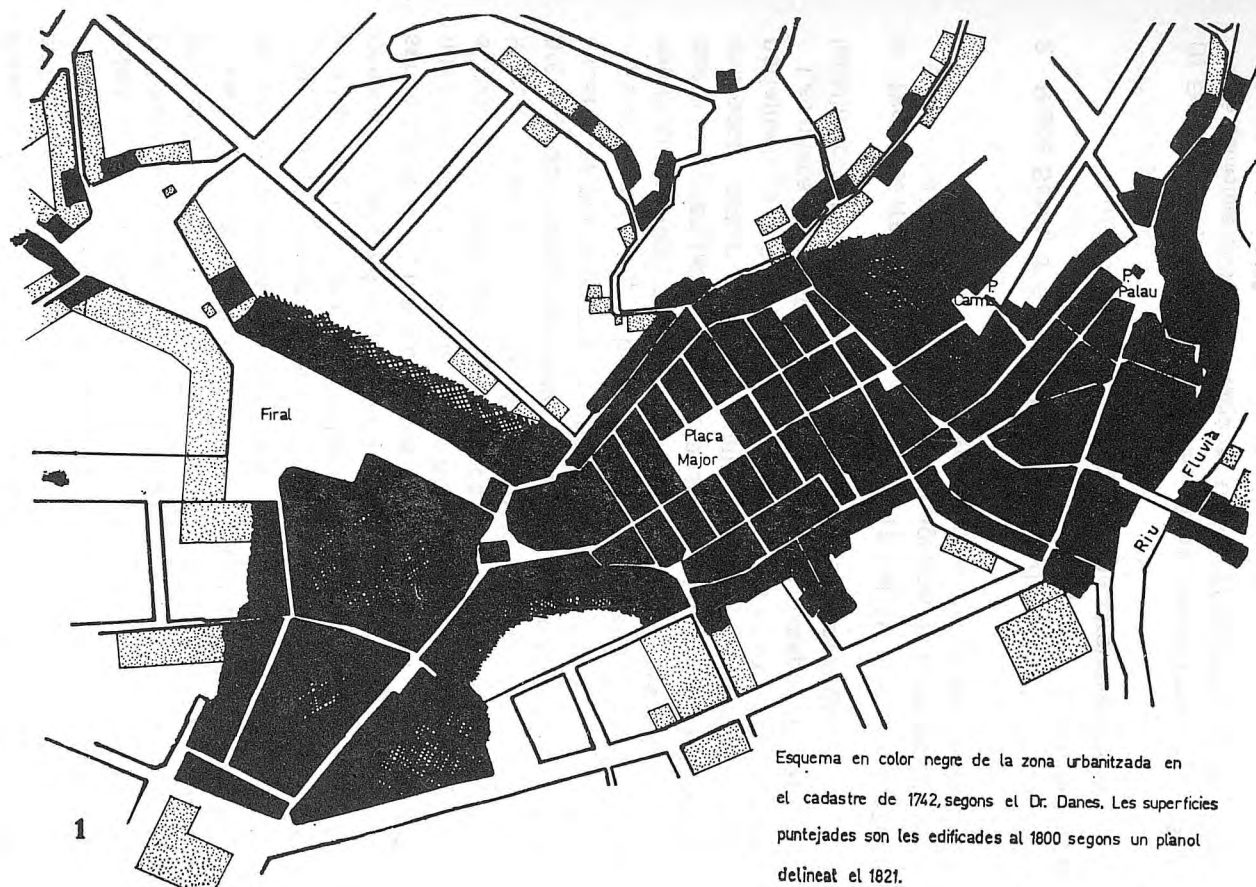
Hem de fer constar que en el plànol que es reproduïx Olot el 1742, les illes de cases estan totes pintades, sense deixar constància del límit edificat, ja que hi havien i encara hi ha horts sense haver estat mai construïts. (1) I així mateix ho reproduïm nosaltres sobre un dibuix de l'urbanisme actual de la ciutat. En el plànol de 1800 queden reflectides les construccions dins les illes, però no estan dibuixades a escala, cosa que comporta uns greus problemes d'interpretació, en no poder fer cap càlcul de superfícies per la manca de rigor en el dibuix.

En el plànol n.º 2, hi hem posat les cases en les quals avui es veuen llindes amb dates del XVIII o anteriors, tenint ben entès que n'hi poden haver d'altres tapades per barroeres restauracions posteriors, o per rètols comercials que abunden extraordinàriament, ja que la zona és avui el centre comercial de la ciutat.

Les cases numerades en el plànol n.º 2 correspon a la següent localització, porten la inscripció que se cita tot seguit:

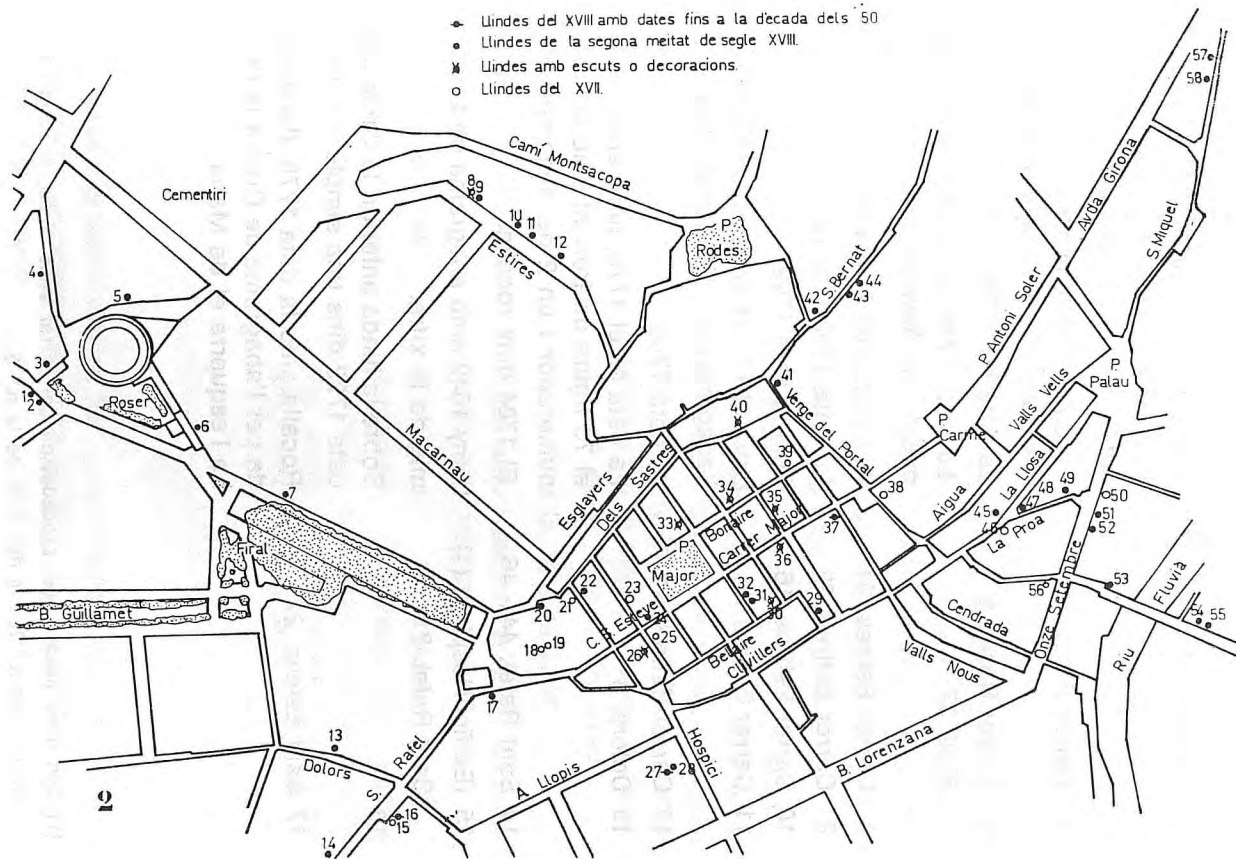
1 Bisbe Serra, 5	Entre el 17 i el 61 de la data (1761) hi ha l'anagrama de Crist amb la particularitat que la H és substituïda per un cor.
2 Bisbe Serra, 3	Enmig de la data, 1760, hi ha l'anagrama de Crist i a sobre una creu inscrita en una circumferència.

(1) Español, Joaquim; Fàbrega, Jaume; Fuses, Josep; Pares, Fina. "Guia d'arquitectura d'Olot" Publicació del Col·legi d'Arquitectes. La Gaia Ciència. Barcelona 1979.

Esquema en color negre de la zona urbanitzada en el cadastre de 1742, segons el Dr. Danes. Les superfícies puntejades son les edificades al 1800 segons un planol delinat el 1821.

- Llandes del XVIII amb dates fins a la dècada dels '50
- Llandes de la segona meitat de segle XVIII.
- ✕ Llandes amb escuts o decoracions.
- Llandes del XVII.

3 Carrer Roser, 25	Hi ha l'anagrama de Crist entre el 17 i el 66 (1766), i a sobre una creu.
4 Carrer Roser, 39	Entre el 17 i el 88 (1788) hi ha el dibuix d'una creu inscrita dins d'un cercle i l'anagrama de Crist.
5 Carrer Roser, 22	La data 1790 dins rocalla, i al costat dret JAUME i a l'esquerra SERRA.
6 Carrer Roser, 8	La data de 1799.
7 Firal, 37	La data 1768 enmig de dues línies ondulades formant tirabuixó.
8 Carrer Estires, 24	Anagrama de Maria dins rocalla.
9 Carrer Estires, 22	La data 1793 dins rocalla.
10 Carrer Estires, 16	Sols la data 1792.
11 Carrer Estires, 14	Entre el 17 i 91 de la data (1791) hi ha l'anagrama de Crist amb una creu.
12 Carrer Estires, 12	La data 1796.
13 Dolors, 8	La data és el 1773, però entre el 17 i el 73 figura un trencat amb un 15 de numerador i un 2 de denominador.
14 Sant Rafel, 44 - 46	El 1784 dins rocalla.
15 (Edifici Hospital) (1)
Sant Rafel, 21	L'any 1642 amb anagrama de Crist, al mig de la xifra.
16	Sobre la llinda anterior, la llinda amb data 1722 dins una simple rocalla.
17 Sant Esteve, 27	Rocalla amb la data 1778, flanquejada per l'anagrama de Crist a la dreta i a l'esquerra el de Maria.

(1) Són dues llindes que procedeixen del carrer Valls Vells, del segle XVII de la casa n.º 7, i la del XVIII de la n.º 5.

18 (Església de S. Esteve) (1)

Carrer Sant Esteve -
Plaça rector Ferrer	1644, data situada en un carreu del mur del braç sud del creuer, a la part superior de la paret, per sobre la porta lateral.
19	Sobre el carreu anterior, n'hi ha un altre amb la data 1648.
20	En un esglaó de la porta d'accés del braç nord del creuer de l'església parroquial, hi ha la data 1769.
21 Carrer de l'Om, 5	1641 amb anagrama de Crist central.
22 Carrer de l'Om, 10	Només la data 1753.
23 Presó Vella, 10	Entre el 16 i el 04 de la data (1604) hi ha l'anagrama de Crist i flanquejat per dues línies ondulades verticals. És la llinda que el Dr. Danés considera com la mes antiga de la ciutat, de les col·locades a l'exterior.
24 Sant Esteve, 2	Dins rocalla, la data 1776
25 Carrer del Pati, 1	1629 amb l'anagrama de Crist i a sota un cor i tres claus.
26 Carrer del Pati	Fris decorat, a la façana lateral del'Ajuntament, flanquejat per petites mènsules decorades amb rosetes, de les quals surt, a banda i banda, un fragment decorat amb tríglifs.

(1) Aquestes tres pedres datades, han estat reutilitzades com a pur element constructiu, desconeixent el seu lloc d'origen. Per tant, no ens donen cap dada de gran interès.

27 (Edifici Hospici) (1)	Llinda datada el 1729 i precedida de la inscripció "ME A FET (anagrama de Crist) JOSEPH (anagrama dels Ventolà).
28	1762 i anagrama de Crist amb una creu.
29 Bellaire, 23	Al mig de la data del 1759, els tres claus i a sota l'anagrama de Crist i una creu.
30 Baixa Maduixa, 8	Rocalla sense cap data ni decoració.
31 Ferrarons, 5	Rocalla amb la data 1769.
32 Ferrarons, 5	En una pedra de l'obertura, a la part dreta de la data anterior, i dins el mateix edifici, hi ha l'anagrama de Crist i a la part esquerra consta la data de 1770, a la dovella central d'un arc.
33 Nou de Sant Antoni, 1	Escut amb l'anagrama de Crist.
34 Bonaire, 9	Baix relleu d'una fulla en una llinda de finestra.
35 Lliberada Ferrarons, 2	Anagrama de Crist, sense data
36 Carrer Major, 14	Inscripció de la casa Germà, que segons el Dr. Danés pot atribuir-se als primers anys del XVII o darrers del XVI. No hi figura, doncs, cap data. En el mateix edifici i sobre la porta d'accés que hi ha al carrer d'Alfons V, hi figura un escut i possiblement uns números.
37 Baix del Tura, 2	El 1713, amb l'anagrama dels Bolòs al mig, formant un dintell d'una fi-

(1) Aquestes dues llindes de la planta baixa del claustre de l'Hospici, han estat col·locades recentment; la datada el 1729, procedeix del carrer Sant Ferriol, 1.

- nestra lateral d'aquest casal.
Sobre la porta principal de la casa (Carrer Major, 20) hi ha una data, mig tapada pel sotabalcó(1).
- 38 Plaça del Conill, 1 La data 1666 i l'escut de la família dels Conill.
- 39 Bonaire, 15 Entre el 16 i el 39 de la data (1639) l'anagrama de Crist i creu superior, al centre.
- 40 Carrer del Sastres, 42 Escut amb tres arbres.
- 41 Verge del Portal, 26 Dins un requadre, hi ha una data que està molt malmesa, i és difícil la seva interpretació. Podria ésser un 1793 o també un 1795.
- 42 Sant Bernat, 1 1777, dins d'un simple bordonet.
- 43 Sant Bernat, 2 La data 1784 dins d'una rocalla.
- 44 Sant Bernat, 2 bis En mig de la data 1791, hi ha una muntanya i a sobre una creu.
- 45 Proa, 15 Dins rocalla, la data de 1790.

(1) Aquesta és una data que ens fa dubtar molt. Semblaria un 1506, i no cal dir que si ho fos seria la data més antiga de la ciutat, però tal com hem dit esta mig tapada pel sotabalcó de la senyorial casa dels Bolos. Si fos una data de començaments del XVI, voldria dir que formava part d'una casa de la que avui no en queden gaires característiques, ja que tot el gran casal, dins un estil eclèctic, pot datar-se del segle XVIII, tot i que pugui tenir parts més primitives. Però si aquesta xifra fos un 1806 (ja que tot i mig tapada descartem una data del XVIII) no té explicació el fet que un balcó més o menys contemporani tapés l'única decoració de la porta principal.

Ens decanem per una data del XVI, mentre no puguem veure-la amb més detall, encara que formaria part d'una llinda reutilitzada, ja que el bordonet que envolta la porta, i agafa per tant la pedra datada, és una de les característiques decoracions barroques, repetida en moltes altres cases olotines.

- 46 Proa, 16 1696, al mig de la xifra hi ha un triangle amb una creu a sobre.
- 47 Proa, 17 1786, gravat en una pedra cantonera de la casa, entre el carrer Proa i la Llosa.
- 48 Proa, 17-19 Hi ha una llinda tapada per unes obres recents, i de fàcil restauració. Només es visible un 9, final d'una data.
- 49 Proa, 25 La data 1788 dins rocalla.
- 50 Onze de Setembre, 22 Entre el 16 i el 47 de la data (1647) figura l'anagrama de Crist. Abans de l'enllaç de carreteres aquesta casa formava part de la Plaça de Sant Franc.
- 51 Onze de Setembre, 16 1764 dins rocalla
- 52 Onze de Setembre, 16 La data 1770, amb l'anagrama de Crist al centre.
- 53 Pl. Sta. Magdalena A la porta de la Capella de la Santa, hi ha la data de 1770 dins d'una rocalla.
- 54 Sant Cristòfol, 7 La data 1792.
- 55 Sant Cristòfol, 9 La data 1799, i dins un cercle partit en quatre parts les lletres MAYO, en cada una. El Dr. Danés creu que no és cap anagrama, cosa que també opinem nosaltres.
- 56 Carrer Santa Magdalena, 20 Data il·legible dins d'una llinda, al al costat de la qual n'hi ha una altra amb l'anagrama de Crist.
- 57 Sant Miquel, 55 1787 dins una tosca petxina, i traços epigràfics a banda i banda.
- 58 Sant Miquel, 47 La data 1793, en una llinda molt pintada, de la qual el Dr. Danés dona la

següent interpretació: ME HA FET
FER (anagrama de Crist) JUAN CA-
SAS PAGES, i la data a sota.

Hem obtingut de la família del Dr. Danés, uns fulls inèdits fins avui, que si no desesperem, algun dia podrem veure impresos, on aquest historiador sota el títol de "Cases Particulars Antigues", fa una relació, entre els anys 1940-45, de les llandes llavors existents (1).

No entenem quina pot ésser la causa que nosaltres hàgim trobat més llandes que les que cita el Dr. Danés en l'obra esmentada tot i tenint present que algunes, com les de la façana de l'Hospital de Sant Jaume, o les del claustre de l'Hospici, hi són col·locades recentment, en enderrocar la construcció a què pertanyien. Segurament que en altres plecs de notícies el nostre historiador, les tenia anotades.

La més vella és la xifrada amb el número 23 del nostre plànol n.º 2, un 1604, però si bé aquesta encara es conserva (no podria haver-hi unes disposicions municipals que protegissin tantes llandes desaparegudes, així com sócols barrocs o altres elements de centúries enrera?), totes les següents han desaparegut del seu lloc original.

1609, del Firal n.º 16, casa inexistent ja quan el Dr. Danés va fer el seu inventari.

1614, Sant Rafel 15, enderrocada el 1956.

1628, Valls Vells 9. La casa s'ha reformat en façana.

1642, Valls Vells 7, on al costat mateix hi cita una altra portada amb un 1764. Ens han comunicat que la llinda del XVII es a la façana de l'Hospital de Sant Jaume, la que numerem amb el 15, en el Plànol n.º 2.

1645, només consta que estava al carrer Alt de la Maduixa. Segurament es deu referir a la llinda que hi havia al n.º 6, avui fora de la nostra ciutat.

(1) Danés i Torras, J. 4ª Part. "Els edificis civils" Capítol XIX. "Cases Particulars Antigues". Pàgina 3.777. Plec 202.

1648, rector Ferrer 13, actualment no s'hi aprecia la llinda.

1649, "can Funoses", a la placeta de Sant Francesc, on comença el carrer Esglaiers, i on tampoc l'hem sabuda veure.

1664, Clivillers 23, casa avui inexistent.

1667, que el doctor Danés diu que es troba davant de la Font de l'Àngel. No sabem a quina casa es podia referir, però la llinda avui no hi és.

1697, Aigua 12; en aquest lloc hi ha la porta posterior de l'església del Tura, i per descomptat que no hi ha aquesta llinda.

Del XVIII, no hem vist al seu lloc d'origen aquestes que el Dr. Danés s'havia anotat, agrupades per carrers:

1790, al Roser 32, però sí que l'hem vista en el jardí dels propietaris de l'immoble. Aquesta, per tant, podem afirmar que es conserva.

1798, Roser 31, els seus propietaris ens han comunicat que es troba en el seu lloc d'origen, sota el gruix de pintura i estuc que varen posar en tota la façana de l'edifici.

1729, Sant Ferriol, 1, que és una de les llindes del claustre de l'Hospici, la que numerem amb el 27, en el plànol n.º 2.

1786, Esgleyers, 7.

1793, al carrer Hospici, 1, on hi ha un edifici racionalista de postguerra.

1765, a la casa Artigas, en l'enllaç de carreteres. Aquesta llinda, ja el Dr. Danés ens diu que, en fer la façana nova el 1933, fou treta del seu emplaçament original i canviada de lloc. Diu NONITO BRANGADA TINTORER 1765.

1789, al carrer de Santa Creu 9, que anava de la Plaça Sant Franc fins a la Plaça Palau, desaparegut per l'enllaç de carreteres.

1780, Proa, 25, en aquesta casa nosaltres veiem un 1788. Serà la mateixa llinda?

1790, Proa, 23, en aquesta casa ara no hi ha cap llinda.

1731, Aigua, 23. És inexistent.

1767, Llosa, sense constar el número, però diu l'autor que és la casa més propera a la Plaça Palau, i en cap de les més properes no l'hem vista.

1787, al carrer de Santa Magdalena. Podria ésser la llinda que nosaltres numerem amb el 56?

1792, Valls Vells 5, el propietari d'aquest immoble, totalment renovat darrerament, ens ha comunicat que està a l'Hospital, és la que en el plànol 2 i numerem amb el 16.

En el mateix carrer, el número 11, cita uns brancals de portada, que en l'un costat porten la data, completament il·legible, i en l'altre, l'anagrama de Crist; de tot plegat, no en queda res.

1783, a la porta de la capella de Sant Miquel, avui inexistent.

1799, Sant Cristòfol 11, façana totalment reformada i pintada.

1791, Sant Cristòfol 47, on no es veu cap data avui. Potser en una pedra entre la casa numerada amb el 47 i la 49 pot tenir lletres o números.

Una llinda, amb un 1694, que es troba arreconada a l'entrada de l'Hospici, i procedent de la Plaça Camp d'en Mas, no havia estat citada mai.

Aquestes llindes citades són totes exteriors; per aquest motiu no hem parlat de les pilastres del temple del Carme, amb dates del XVI, així com un 1570 que es troba a l'entrada de l'immoble que hi ha al carrer Bellaire, 4, on té la seva seu social l'Orfeó Popular Olotí, o d'altres.

Aquesta zona de la ciutat, compresa entre el carrer del Pati (aquest nom de pati pot ésser reminiscència del lloc d'esbarjo del segon hospital olotí), l'actual ajuntament, que qual el Dr. Danés diu que el seu sòcol del xamfrà nord-est procedeix de la Casa de l'Almoina, al costat de la capella del segon Hospital, anterior a la segona meitat del XVI (1), i el citat immoble del carrer Bellaire, és una zona de gran interès per esbrinar tot el passat d'aquesta institució benèfica.

(1) Danés i Torras, J. Obra inédita citada. Pàgina 3.777

Cert, però, que tota la zona del Palau, n'és una altra, on ben segur que una sistemàtica excavació ens donaria unes molt agradables sorpreses.

A partir de l'observació del plànol n.º 2, veiem que aquestes llindes del XVIII estan situades dins tot el perímetre del nucli antic de la vila, així com en aquells nous carrers que s'anaven configurant, segons les necessitats del creixement urbà.

Les del segle XVII, en canvi, estan a la zona més antiga de la vila, al costat del Palau dels abats ripollencs, en cases que podrien haver estat dependències seves, i les altres en la zona compresa entre la vila vella i el puig de Sant Esteve, precisament en terrenys que foren de la Pia Almoína, i sabem que s'hi edificà anys després del terratrèmol.

Però totes aquestes, són construccions on figuren llindes amb dates. No obstant això, i com deia suara, pel centre de la ciutat, veiem en molts altres indrets restes de modificacions importants dutes a terme durant aquesta centúria.

La casa que nosaltres donem com de tipologia urbana, n'és un exemple, i on no hi ha cap data orientativa.

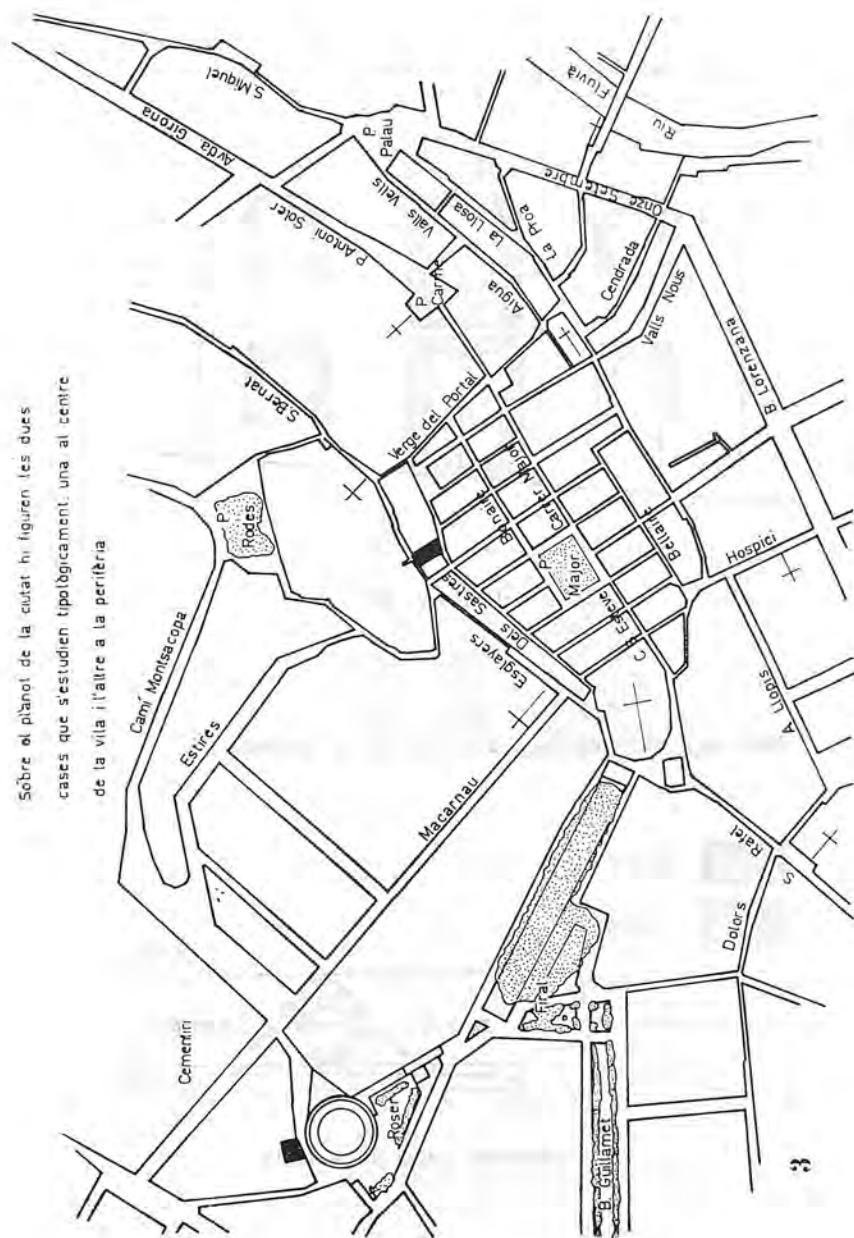
El plànol n.º 3 assenyala la ubicació de les dues cases que estudiarem, com a tipologia de la construcció pròpiament urbana, i de nou barri.

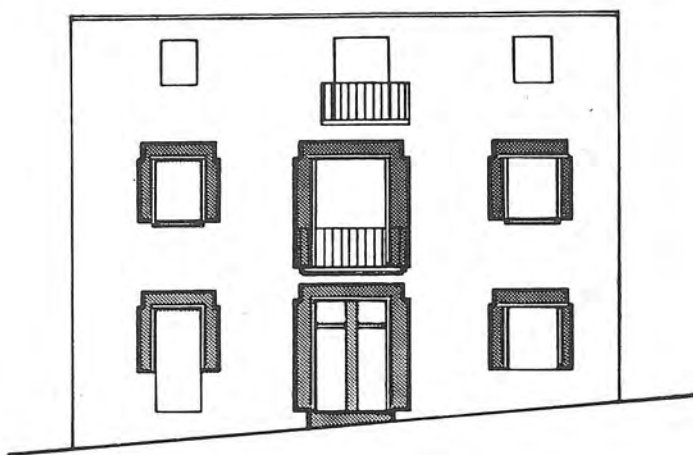
TIPOLOGIA DE LA CASA ALS NOUS BARRIS

Les cases de la perifèria solien tenir tres plantes, i l'amplada oscil·lava entre els 10 i els 13 metres, essent majoritàriament estatges unifamiliars. Els baixos servien de magatzems i el darrer pis era les golfes. La planta primera era l'habitada com a estatge.

La casa escollida, com a tipologia de nou barri, i de la qual hem trobat el contracte que figura en l'apèndix, és la coneguda construcció del darrera de la plaça de braus, anomenada la Frisa, per ésser una antiga fàbrica de frisar. La distribució interna està modificada, igual com veurem en l'edifici del carrer dels

Sobre el planot de la ciutat hi figuren les dues cases que s'estudien tipològicament: una al centre de la vila i l'altra a la perifèria

Carrer del Roser, 22

Materials emprats en l'execució de la façana:

Pedra

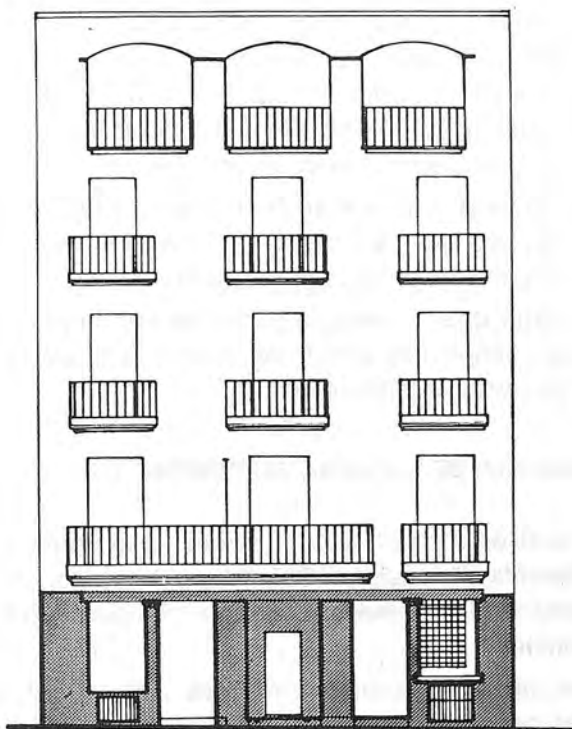

Fusta

4

Detall del dintell de la porta.

Carrer dels Sastres, 39

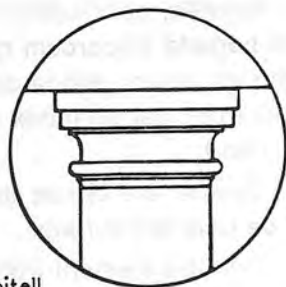

Pedra

Fusta

5

Detall del capitell

Sastres, en servir avui per a estatges la zona que ocupava la fàbrica.

La façana ha sofert poques modificacions. La veiem dibuixada en el plànol n.º 4. Les obertures de la planta d'arran de terra i del primer pis tenen pedra decorada amb un bordó. Al cim de la porta principal hi ha una rocalla amb la data de 1790, i a banda i banda de la mateixa el nom Jaume Serra.

Les úniques modificacions en façana són la del balcó central del segon pis, que originàriament era una finestra, com també ho era la porta esquerra de la planta baixa.

Aquest bordó que ribeteja la pedra de les obertures, d'una gran bellasa i simplicitat, és un dels elements tipològics que es repeteixen en altres construccions.

TIPOLOGIA DE LA CASA AL CENTRE DE LA VILA

Generalment eren ampliacions d'edificis existents i per tant de molt diferents dimensions. Solen tenir tres o quatre plantes d'altura, i segons les dimensions, eren compartides per una o diverses famílies.

L'element tipològic principal que les defineix és el d'unes grans golfes cobertes en la seva darrera planta, com es veu en el dibuix n.º 5.

Aquestes golfes solen estar formades per unes úniques i grosses obertures a migjorn.

Servien, com encara serveixen en l'actualitat, per a eixugar la bugada (recordem que això representa un problema familiar durant alguna època de l'any, ja que Olot és la segona població del Principat en índex de pluviositat) o qualsevol vianda collida a l'hort.

També era el lloc de prendre el sol les dones, tot feinejant, i de criar-hi l'aviram.

Un altre element trobat ja menys freqüentment, és el de les obertures inferiors, principalment porta i alguna finestra, de pedra, amb rocalles, dates i/o noms, i ribetejades per bordonets.

La porta principal de grans dimensions per a poder entrar-hi una cavalcadura, si era necessari, en solia tenir al mig una altra de més petita, sobre la qual hi sol haver un altre tipus de bordó en forma d'arc conopial i coronat per un element decoratiu, en alt relleu com un cor o una mena de baldufa. En diferents cantonades d'aquest carrer i d'altres, hi han sòcols de pedra picada, alguns acabats amb una tímida motllura, i que el temps ha anat aplat, que és un altre element decoratiu característic, i que les modificacions d'habitaclcs els van suprimint.

El casal escollit és el del carrer del Sastres, 39.

És una construcció que presenta una simetria axial quasi perfecta. A la planta baixa, unes petites modificacions fetes quan s'hi va instal·lar una botiga, han transformat parcialment l'obertura esquerra, com es veu en el dibuix n.º 5. La resta de la façana ha sofert pocs canvis, de manera que encara són precàriament perceptibles uns estucs que imiten els capitells i pilars de la planta baixa, col·locats entorn de les obertures. En el dibuix de la façana, hi ha un detall de l'esmentat capitell que sosté la biga de la planta d'arran de terra, i que el trobem igual en altres edificis del mateix carrer.

Interiorment, està considerablement canviada la seva distribució original, ja que recentment s'ha dividit aquest casal en habitacles, quan antigament cada planta estava ocupada per un estatge unifamiliar.

És aquesta la casa que va néixer el jurisconsult Joan Pere Fontanella (1), edifici anterior a aquest segle, si bé molt transformat en la divuitena centúria.

(1) Sola-Morales, J.M. de. "Entorn de la casa natal del Jurisconsult Joan Pere Fontanella"). La Garrotxa, n.º 1898. Any 1976.

APÈNDIX DOCUMENTAL

“Jaume Serra frisador de la present Vila ab la mes atenta veneracio exposa a V. Mag. que nessecitant la construcció d’una Casa, y oficina per la sua Fabrica de frisar, y per apartar lo gran ruido de tres Frisas (que se troba tenir corrents) dins la població, elegí puesto en un dels arrabáls de dita Vila nomenat lo Puig Pujol devant del Roser, y allí asenta lo terreno que nessecitava al Sr. Ignasi Fontonella.

Per lo que suplica a V. Mag. se digna donar la corresponent llicencia per edificar dita Casa, y oficina, en lo puesto nomenat, que hobra lo Suplicant a particular mercé V. Mag.

Olot. Maig 25 1790

Jaume Serra frisador”

Document procedent de la Biblioteca Municipal d'Olot. Lligall “Solicitudes años 1705 a 1799”.